

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) **Celo abstraktno se glaseča sodna poravnava velja za rešitev spora v določnem zmislu, ako je bilo to v pogodbeni volji spornikov ali vsaj njihovih pravnih zastopnikov.**

Višji inštanci sta pravdnemu sodišču naročili, da mora poravnavo razlagati tako, kakor jo tolmači tožnik,¹⁾ tako namreč, da se spornika v sodni poravnavi predpravde z besedami »pripoznata mejo, kakor jo kaže zemljiškoknjižna mapa«, nista poravnala na nobeno abstraktno mejo, marveč na tisto mejo, ki sta jo bila hkrati izvedenca, pravilno ali ne, s količki poočitila. Nalog se je glasil, popolniti postopanje v tem zmislu, sta li pogodnika imela bistveno voljo, poravnati se po zakoličeni meji a—b.

Vse tri stopinje so potem sodile enako, ugodivši tožbi. Prvo sodišče je pri tem izreklo kot nemerodajno, da je razpravljajoči sodnik v predpravdi baje namenoma izvolil abstraktno besedilo, ker se mu izmeritev ni pravilna zdela, marveč kot odločilno to, da sta imela pravna zastopnika strank in tudi tožnik, pa če tudi samo prva dva, namen, pravdo skončati s priznanjem, da veljaj odslej črta a—b za mejo.

Prizivno sodišče je dostavilo te-le razloge: Prizivatelj se trudi zaman, dati sporni poravnavi drugo tendenco in dokazati, da sta se zastopnika strinjala z zmisлом poravnave, kakor jo je razpravni sodnik narekoval, češ, da nista imela v mislih nobene določene meje, marveč negotovo katastrsko mejo, ki bi se naj pozneje nekoč določila. Prvi sodnik je pravilno ocenil dokaz, izrekši, da sta se spornika poravnala na mejo a—b. Izpovedbi njihovih pravnih zastopnikov soglašata v tem, da sta se po količkih poravnala, torej po meji a—b, in to je podprto po izpovedbah izvedencev, ki zopet soglasno trdita, da je rekonstruirana meja a—b identična z mejo, ki sta jo poočitila v predpravdi na licu mesta s količki. To razlago volje takratnih zastopnikov opravičuje tudi jasni namen, narediti konec

¹⁾ Glej iz prejšnjega postopanja v tej stvari objavljeno odločbo c) na strani 174. letnika 1913.

sporu. Isto sledi tudi iz besedila poravnave: »Po ogledu na licu mesta, po odmeri mapne meje po izvedencih, se poravnajo stranke...« Po tej uvodni pojasnitvi se more vsebina poravnave le tako razumeti, da sta stranki kot zemljiško-knjižno-mapno mejo pojmovali le tisto mejo, katero sta izvedenca določila. Že iz ekonomskih razlogov se ne da misliti, da bi bili stranki takrat v nemar pustili celodnevno delo izvedencev, poravnavši se na neko katastersko mejo, ki bi se naj stoprav kasneje ugotovila, dočim naj bi bil spor nerešen. S tem, da je plačal eno tretjino stroškov predprave, je toženec priznal, da je izgubil nekaj sveta, iz tega pa tudi sledi, da meja ne more iti tamkaj, kjer se sedaj zahteva. Popolnoma zadostuje, da sta imela zastopnika prej navedeno pogodbeno voljo, ker imajo po § 34 c. pr. r. po pooblaščenih opravljena dejanja napram nasprotniku isto moč, kakor da so jih stranke same opravile. Zastopnika sta kot priči izpovedala, da besed razpravnega sodnika o neki kasnejši meritvi celega kompleksa nista čula. Kaki nagibi so razpravnega sodnika privedli do tega, da je nemeroma zapisal abstraktno poravnavo, je torej brez pomena. Upošteval naj bi bil i on zgolj pogodbeno voljo strank. S tem je ovržen tudi prizivni razlog nepravilne pravne presoje. Stranki sta bili glede meje na jasnem in strnili sta se v poravnavo. Prav jo torej razlaga tožnik. Ne da se govoriti o nobenem drugem zmislu poravnave, niti o tem, da se stranki nista skladali glede vsebine. Kakor je izreklo že vrhovno sodišče, ni pomembno dejstvo, da poravnava nima izvršilne klavzule, ker ta dostavek za izvršljivost sodnih poravnav ni potreben.

Vrhovno sodišče je z odločbo z dne 7. oktobra 1913 opr. št. Rv VI 478/13-1 zavrnilo revizijo, ki je očitala (§ 503 št. 4 c. pr. r.), napačno razlago poravnave kot pravnoobvezne pogodbe, čeprav strnitve volj ni bilo, prvič, ker zastopnika nista vedela, kaj podpisujeta, in potem, ker sta imela različne mejne črte v mislih. O nesoglasju med voljo in med izjavo bi se dalo govoriti le tedaj, kadar bi bila izjavila, česar nista hotela, ali ako prave volje strank ne bi bila tako izjavila, oziroma zapisala, kakor treba in kakor je zares zapisana bila. Ustanovljeno pa je, da sta zastopnika za mejo po zemljiškoknjižni mapi pojmila tisto mejo, katero sta izvedenca določila kot katastersko mejo in hkrati zamejičila v točkah a—b, potem, da sta hotela to mejno črto kot končno veljavno poravnano mejo, da sta se poravnala v tem zmilu in s to namero, in da sta pod-

pisala zapisnik od 18. aprila 1912, tako svojo voljo izrazilši. Neskladja tudi ni med zapisnikovo vsebino in med izraženo, t. j. tekom poravnavanja izrečeno voljo (... se poravnata). Gre pač samo za vprašanje, kakšen pomen pristoji obliki »obe stranki pripoznata meja, kakor jo kaže zemljiškoknjižna mapa«, kakor je sodnik protokoliral; to pa je v prej navedenem zmislu že od predstopenj rešeno tako, da je dvom razpršen.

Dr. F. G.

b) Čeprav izrek poprejšnje pravnomočne sodbe stvarno in pravno ni takšen, da bi se mu dalo oporekati, vendar ni dopustno vnovič razpravljati o subjektivno in objektivno istovetnem spornem predmetu.

V okolišu sodišča A stanujoči tožnik je kupil od toženca 711 l vina, liter po 56 h, da bi ga točil v svoji gostilni, ter je takoj pri nakupu plačal na račun kupnine znesek 100 K. Kakih 14 dni pozneje pošlje tožnik k tožencu, stanujočemu v okolišu sodišča B, poročilo, naj vzame vino nazaj, češ, da je zavrelka. Toženec pride še isti dan k tožniku, in dogovorita se, da vzame toženec vse še nepotočeno vino nazaj. Glede že v gostilni potočenih 266 l, ki jih je tožnik prodal liter po 88 h, pa ne pride do sporazuma, ker toženec odkloni tožnikov predlog, naj ostaneta vsak pri svojem. Kasneje poterja toženec tožnika, naj mu plača 266 l po 56 h, torej znesek 148 K 96 h, oziroma po odbitku plačanih 100 K, ostanek 48 K 96 h. Ker tožnik tega ne stori, vloži toženec proti tožniku malotno tožbo za plačilo tega zneska pri sodišču v A.

V tej tožbi je trdil toženec, takrat tožnik, da mu ima nasprotnik plačati ostanek kupnine. Toženi sedanji tožnik pa je ugovarjal, da mu je nasprotnik prodal ničvrédno zavrelko, da sta kupčijo vso razdrla, da se pri razdoru o ceni potočenega vina nista nič menila, da zadeva na nobeni strani ni trgovski posel in da nasprotnik potemtakem ne more zahtevati sploh nobene odškodnine. Za slučaj pa, ako bi se le kaj priznalo, potem se naj v svrhu pobotanja ugotovi pravni obstoj nasprotnih terjatev a) na pogojenem in nasprotnikovem sinu o priliki privoza danem darilu 4 K, b) na odškodnini za dvojje pokvarjenih sodov 21 K 48 h, c) na odškodnini za to, da se je v kritičnem času v gostilni manj vina iztočilo 45 K, in d) na odškodnini za

slabo ime, v katero je gostilna prišla, ker je bila v njej zavrelka na prodaj, 300 K, torej skupno 370 K 48 h.

Sodnik v A je po provedenju zadevnih dokazov izdal sodbo s tem-le izrekom:

»I. Ugotovi se, da je toženec dolžan tožniku plačati za 266 litrov vina, prav zavrelke, znesek 18 K 62 h;

II. ugotovi se, da so od toženca zoper ugotovljeno tožnikovo zahtevo v pobot ugovorjene protiterjatve v znesku 370 K 48 h do visokosti tožene terjatve upravičene;

III. toženec torej tožniku ni ničesar plačati dolžan;

IV. tožbeni in pravdni stroški se vzajemno pobotajo.«

Iz razlogov te sodbe bodi povedano, da je sodnik v A smatral razdor pogodbe za popoln razdor, dalje, da trgovinsko pravo z ozirom na čl. 10 (!) za ta primer nima veljave, da sme prodajalec za potočeno zavrelko zahtevati le navadno vrednost, da se le-ta s pomočjo izvedenčevega mnenja po § 273 c. pr. r. določi na 7 h od litra in torej za 266 litrov na 18 K 62 h. Od kupca v pobotanje priglašene nasprotne terjatve v skupnem znesku 370 K 48 h, da so do visokosti tožene terjatve (sic) upravičene in sicer ad a), da je kupec pri dovozu prodajalčevemu sinu dal 3 K v gotovini in 1 K v vinu in cigaretah, da si sme kupec to »šenkilo« zaračunati, ker je bilo plačano pogojeno, in je razdor kupčije zadel tudi ta del; ad b), da sta poprej 33 K 48 h vredna soda po zavrelki poslabšana do vrednosti 12 K, kar opravičuje odškodnino 21 K 48 h.

Na ostale kompenzacijske ugovore, da se sodišče z ozirom na določbo § 411 c. pr. r. več ne ozira. Izrek o stroških je po propisu § 43 c. pr. r.

Ta malotna sodba je postala pravnomočna.

Sedaj pride do pravde pred sodiščem B. Poprejšnji toženec vloži tožbo kot tožnik proti prodajalcu vina, da mu je poprejšnji tožnik dolžan plačati 106 K 86 h. Kot temelj zahtevka navede, da se je kupčija radi neporabnosti vina razdrla, da ima toženec po sodbi sodišča A za potočenih 266 l vina terjati le 18 K 62 h, prejel pa da je pri sklepanju kupčije 100 K in kot sinovo »šenkilo« 4 K, potem, da znaša odškodnina za pokvarjena soda 21 K 40 h, iz česar sledi, da ima tožnik vkupe zahtevkov v znesku 125 K 40 h. Ako se od teh odbije v isti sodbi prisojena odškodnina za 266 l zavrelke po 18 K

62 h, se pokaže, da mora toženec vrniti znesek 106 K 86 h. Ali z drugimi besedami:

Toženec ima brez naslova v rokah 100 K — h
 ugotovljeni tožnikovi nasprotni terjatvi v znesku
 25 K 48 h pa obstojita, po odbitku v prejšnji sodbi pobot-
 tanega dela 18 K 62 h za zavrelko, še v nepobotanem
 ostanku 6 » 86 »

in to dá tožilno terjatev 106 K 86 h

Toženec je predlagal zavrnitev tožbenega zahtevka na tožni-
 kove stroške, ugovarjajoč:

1.) Sodba sodišča A veže le glede zneska 18 K 62 h na obe strani, to je v oziru kompenzacijskih nasprotnih terjatev sedanjega tožnika (zadnji odstavek § 411 c. pr. r.) in v oziru toženčeve kupninske terjatve. Zakaj sodnik v A je edino to ugotovil, da je kupec prodajalcu dolžan 18 K 62 h, ni pa izrekel, da višji zahtevak prodajalca pravno ne obstoji. Iz tega sledi, da je formalnopravno razsojeno zgol o delu 18 K 62 h celotne kupnine 148 K 96 h, ostanek 130 K 34 h pa sploh ni še sojen. Materijalnopravni razbor dovede do istega zaključka, zakaj sodnik v A se niti z besedico ni dotaknil vprašanja, kaj je s tistimi 100 kronami, ki jih je bil kupec prodajalcu dal, niti ni teh 100 K v protipobotnih terjativah do vpoštevanja spravil. Veže torej zgol pobot delne kupnine 18 K 62 h z ravnotako visokim zneskom odškodnine $4 + 21 \cdot 48$ K, nič več. Iz tega izhaja, da sme toženec še vedno zahtevati plačilo 130 K 34 h. Čeprav on ne pripozna, da gre tožniku ostanek nepobotanih odškodnin v znesku 6 K 86 h, je spričo sodbe v takem položaju, da za svojo kupnino pred sodnikom v A sploh več ne more tožiti. Zvolj tega nima nič proti temu, ako se sedaj tožena terjatev 106 K 86 h vzame za poplačilo kupnine 130 K 34 h, saj je vsa nadaljna diferenca itak tudi izgubljena.

2.) Zakaj tožencu je jasno, da mu je pred postopanjem sodišča v A pristojala kupnina 148 K 96 h za tistih 266 l, ki jih je tožnik kupil po 56 h in naprej prodal po 88 h. Razdora prvotne kupčije ni bilo nobenega. Pogodbena volja spornikov ni bila ta, razdreti vsi kupčijo, marveč ostati popolnoma pri kupčiji, le naknadna pogodba je pristopila s premembo poprejšnje v tem zmislu, da vzame toženec 445 l prostovoljno nazaj. Po tem je jasno, da prvotna pogodba glede potočenih 266 l še vedno velja.

3.) Če bi se pa vzlic temu vzelo, da se je prvotna kupčija popolnoma razdrila, se mora vpoštevati, da je razdorna pogodba izpolnjena le glede 445 l, ki jih je toženec nazaj vzel, glede potočenih 266 l pa toženec še čaka, da bo tožnik postavil vse v prejšnji stan. Takrat mu bo toženec kar vrnil prejetih 100 K, in kakor je že pod 1.) izjavil, magari tudi še 6 K 86 h, saj ima sam od tožnika terjati več, 130 K 34 h. Tudi tukaj izjavi, da presežka 23 K 48 h od tožnika ne more več tožiti. Zadostuje, da tožnik vzame, da je vse pobotano. Iz previdnosti pa sedaj on, toženec, priglaša v pobotanje kot svojo nasprotno terjatev, kupnino v znesku 130 K 34 h.

4.) Podredno, pa le za slučaj, ako bi prišlo sodišče v B do zaključka, da tožencu kupninska terjatev 130 K 34 h ne pristoji več, ugovarja, da odškodnina v ostanku 6 K 86 h pravno ne obstoji. Ta odškodnina je ostanek iz nasprotnih terjatev, oznamenjenih v sodbi sodišča A pod a) in b).

Ad a). Darilo 4 K, naklonjeno sinu toženca, ni pobotljivo, ker je darilo in ker sta osebi tega pravnega posla različni od oseb tega spora.

Ad b). Odškodnina 21 K 40 h pravno ne obstoji, ker ni škode, ker toženec ni oškodovatelj, ker ni ne protipostavnosti, niti vzročne zveze. Vino je bilo dobro, ne pa zavrelka; tožnik je vino prevzel in ga v dobršnem delu porabil; napake, baje takoj opažene, ni grajal precej, ampak šele 14 dni potem itd.

5.) Tožnik blaga niti na razpolago ni postavil. Pa celo, če bi ga bil, vendar ni smel razpolagati o njem, ne da bi bil prodajalec pri-trdil načinu. Ako je vkljub temu razpolagal, razpečavši samovoljno 266 l, potem je pač tožencu odgovoren za to samolastnost, ne z 88 h od litra, kakor je prodajal, pač pa s 56 h od litra, kakor se je kupčija glasila.

O k r a j n o s o d i š č e B je izreklo to-le sodbo:

»1.) Ugotovi se, da pravno obstojijo nastopne terjatve tožnika proti tožencu:

a) na v račun kupnine za vino odštetem znesku . . . 100 K — h

b) na odškodninah, v pobot priglašanih že v pravd-nem postopanju pred sodiščem A (šenkilo 4 K in odškodnina za sode 21 K 40 h, skupaj 25 K 40 h)

v ostanku 6 » 86 »

skupaj 106 K 86 h

2.) ugotovi se, da pravno obstoji nasprotna terjatev toženca proti tožniku na kupninskem ostanku 130 K 34 h;

3.) terjatve pod 1.) se z nasprotno terjatvijo pod 2.) pobotajo;

4.) zato se tožbeni zahtevek tožnika, da je toženec dolžan plačati 106 K 86 h s 5% obrestmi od 18. maja 1913 in pravnne stroške, popolnoma zavrne;

5.) tožnik je dolžan, da plača tožencu na 99 K 78 h določene pravnne stroške.«

R a z l o g i.

Pritrditi se mora trditvi toženca, da s sodbo sodišča A ni razsojeno o celi kupninski terjatvi toženca proti tožniku, marveč le o delnem znesku 18 K 62 h. Zakaj v rečeni sodbi iščeš zaman izreka, da višji zahtevek prodajalca pravno ne obstoji. Pri pravni presoji slučaja, ki je tvoril predmet pravde v A, pride sodišče do bistveno drugačnih zaključkov, nego sodnik v A. Najprej smatra, da se mora ta slučaj presoditi le po trgovinskem pravu, saj je nesporno, da je tožnik kupil vino, da bi ga v gostilni razpečaval. Takle posel je po členu 271 trg. zakona objektivno osnovno trgovinskó opravilo, glede katerega gre po čl. 277 uporabiti določbe trgovinskega prava za oba pogodnika, torej določbe čl. 337 do 359 trg. zakona. V stvarnem oziru je bilo nesporno, da je toženec pri sklepanju kupčije prejel na račun kupnine 100 K. Ugotovljeno pa je po prejšnji sodbi, da je sodnik v A ugotovil pravni obstoj odškodninskih terjatev tožnika proti tožencu v znesku 25 K 40 h (4 + 21·40) in da jih je pobotal le do zneska 18 K 62 h, da so torej v sedaj toženem ostanku 6 K 86 h te terjatve še nepobotane. Tudi je jasno, da je sodba sodišča v A pravne moči deležna le glede pobotanega zneska 18 K 62 h (§ 411 c. pr. r.) in da to sodišče ni vezano na izrek, da ostanek 6 K 86 h pravno obstoji. Marveč upravičeno in dolžno je, samostojno presoditi, obstoji li ta ostanek pravno. Gotovo je tudi, da sodišče v A pravnega obstoja teh tožnikovih odškodnin ni ugotovilo tako, da se ne bi dalo prigravarjati, n. pr. je-li pobot »šenkila« dopusten. Toda sodišče je vzelo za podlago izreka pod 1.) sodbenega tenorja pripoznavo (§ 395 c. pr. r.), ker je toženec izjavil, da obstanek teh terjatev pod pogojem sedanjega upoštevanja njegove kupninske terjatve, bodisi kot plačilo, bodisi kot pobot kar pripoznava. Ker se sodišče pri nadaljnem izreku 2. sodbenega tenorja ne smatra vezano na sodbo sodišča v A

v tem zmislu, da je ta predmet res judicata, je potem nerešeno samo še to vprašanje, ali je bil dogovor spornikov popoln razdor kupčije, ali pa le dodatna spremembna pogodba. Čeprav vse govori za zadnjo verzijo, ni sodišče za potrebno štelo, spustiti se v zadevne dokaze, ker tudi prva verzija zadostuje, da toženec odoli, in ker se tožnik nanjo kot zanj bolj ugodno sklicuje. Zato se sodišče ne pomišlja, slediti tukaj sodniku v A in izreči, da se je prvotna kupna pogodba popolnoma razveljavila, t. i. tudi glede potočenih 266 litrov. Ker ni sporno, da se stranki nista zedinili, kako je uravnati pravno razmerje glede tega dela, in da do pričujoče tožbe še nista ničesar ukrenili, se zdi jasno, da morata oba spričo redhibicije po § 932 o. d. z. postaviti vse v prejšnji stan. To se pravi: toženec naj vrne tožniku 100 K in še povrh pripoznanih 6 K 86 h, tožnik pa naj razškodi tožencu tistih 266 litrov. Tukaj pa ni več mogoče slediti nazorom sodišča v A, da gre tožencu le navadna vrednost za zavrelko à 7 h za liter. To nasprotuje pojmu redhibicije, ki vendar ni isto, kar je *actio quanti minoris*. Zavrelka ne more imeti hkratu dvojno napako, glede 445 l poglavitno, glede 266 l pa nepoglavitno. Tudi je tožnik v sedanji tej vlogi prekludiran s trditvijo *quanti minoris*, ker je šest mesecev že preteklo, in ker je vseeno, ali se podtakne slučaj pod trgovinsko ali pa pod občnopravno določbo (distančni, oziroma krajni posel). Sledi torej, da mora tožnik tudi vse v prejšnji stan postaviti in da mora v to svrho plačati dogovorjeno kupnino, ker je kupil liter po 56 h, ker nasprotnega ali spremenilnega dogovora ni bilo, ker velja v tem oziru kupna cena prvotne pogodbe, ker po načelu trgovinskega prava veljata zvestoba in zaupanje, ker je edino to pravično, da plača kupec kupnino po 56 h, ne manj, morda celo le po 7 h, ako je sam razpečal blago po 88 h; naposled, ker je tožnik blago na svojo pest prodajal. V tem oziru je sporno, ali je tožnik tožencu blago sploh na razpolago postavil in ali je bil razpolog pravočasen in pravilen. A sodišče poprime zopet tisto, kar je tožniku bolj in tožencu manj ugodno: vprašanju pritrditi. Tožnik je bil kot kupec vzlic temu in vkljub graji napake upravičen, razpolagati o blagu, seveda pa jamči prodajalcu za samovoljne ukrepe. S čim? Najmanj s pogojeno kupnino po 56 h. Iz teh razmotrivanj sledi, da terjatev toženca proti tožniku v ostanku 130 K 34 h pravno še obstoji. Pobotanje je povzročilo odbitev tožilnega zahtevka. Izrek o stroških je po § 41 c. pr. reda utemeljen.

Prizivno sodišče je priziv tožnika zavrnilo, izrekši še, da je za objektivni pomen razsojenega zahtevka dispozitivna določba tenorja sodbe tako odločilna, da se pravnomočnost preko te določbe ne more razširiti. Ako je v sodbinem reku le en del tožilnega zahtevka prisojen, ostanek pa ni omenjen, potem ta ostanek ni odbit, ampak sodba je samo delna sodba. Tukaj glede zneska 18 K 62 h. Prvi sodnik je pravilno razpravljal in sodil o ostanku 130 K 34 h, od katerega 100 K toženec prej ni mogel ugovarjati, ker tožnik plačila ni zahteval. Prvi sodnik je bil, upoštevajoč sodbo sodišča A, upravičen, razmotrivati za svojo sodbo razloge prejšnje, samoprotislovne in pravnopomotne sodbe.

Vrhovno sodišče je z odločbo od 11. novembra 1913 opr. št. Rv VI 617/13-1, reviziji tožnika ugodilo, sodbo spremenilo in razsodilo, da ostane izrek prvega sodišča pod 1.) a) in b) veljaven, da nasprotna terjatev tožnika v znesku 130 K 34 h pravno ne obstoji; ter da mora toženec tožniku plačati znesek 106 K 86 h s pripadki in pravnih stroške vseh treh stopinj. Ne more se namreč odreči pritrjenje reviziji, kolikor se poudarja revizijski razlog nepravilne pravne presoje. Ker pravni obstoj tožnikove terjatve ne stoji več v sporu (toženec zadevnega izreka ni pobijal), je le še eno vprašanje, ali je in koliko je pobotni ugovor takšen, da drži, in ali ni temu ugovoru napoti pravnomočnost poprejšnje sodbe; tako se brani tožnik. To vprašanje sta prvi sodišči zanikali, toda po krivem. Pač vsebuje dispozitivni del dotične sodbe le izrek, da terjatev tožnika (sedaj toženca) za 266 l vina pravno obstoji le v znesku 18 K 62 h, ter da je nasprotna terjatev toženca (sedaj tožnika) v znesku 370 K 48 h upravičena le do visokosti vtoženega zneska. A zmisel in pomen tega izreka, to, kar je bilo zares sojeno, in za kar gre baš pri materialni pravnomočnosti, se razbere iz razlogov odločbe, ki so potrebno popolnilo sodnikovega izreka o tožbi in ugovoru, in ki zatorej, kakor tudi formula sodbe, postanejo pravnomočni. Razlogi pa ne pripuščajo dvoma o tem, da je sporni predmet subjektivno in objektivno istoveten, kajti jasno izrekajo, da je bil tožniku (sedaj tožencu) za nevrnjenih 266 l vina po ceni 56 h prisojen le znesek 18 K 62 h, ne pa ostanek kupnine po 48 K 96h, ki se dobi po odbitku prejetih 100 K; dalje, da sta se od pobotnih postavk toženca (sedaj tožnika) kot pravno obstoječa dognala, napitnina v znesku 4 K in nadomestek za pokvarjena soda 21 K 48 h, ter se do pokritne visokosti 18 K 62 h kot

pobotljiva prisodila; in da se je višji zahtevek tožnika odbil. V tem sporu je toženec (prej tožnik) nasproti postavil ravnoisto kupninsko terjatev v znesku 148 K 96 h, le da je odbil pripoznani znesek iz poprejšnje sodbe po 18 K 62 h in uveljavljal ostanek 130 K 96 h; s tem pa je postavil zahtevek, ki mora veljati za pravnomočno odbitega. Spričo tega ne gre, vnovič motriti, ali obstoji pravno razmerje, ki je med istimi sporniki s pravnomočno sodbo že definitivno dognana, in ne gre, spuščati se v nasprotje zoper formalno in materialno neizpodbitno odločbo, naj si bo ta stvarno in pravno res oporečna.

Dr. F. G.

c) Krivo izpeljana revizija ni upoštevanja vredna spričo sodbe, ki ni kršila nujnega prava. Ali je preživitkar upravičen, alternativno-obvezno zahtevati poljubno visok nadomestek?

V tožbenem zahtevku je zahteval preživitkar cent težko svinjče ali pa mesto njega pretirani znesek 160 kron. Okrajno sodišče je izreklo, da je toženec dajatev pravilno ponudil in da je v subjektivni sprejemni zamudi tožnik, tako da mora slabe posledice sam trpeti (§§ 1419, 1311 o. d. z.), ker po upnikovi krivdi zagrešena neizpolnitev nikoli ne sme škodovati dolžniku. Kaj pa sme zahtevati tožnik ob danih okoliščinah sedaj, to da ni predmet, ki bi se naj o njem v tej pravdi razmotrivalo, le to se še izreče, da tožniku poljubno ocenjen nadomestek nikakor ne bi pristojal, ampak le z odškodninskega vidika določena vrednost.

Na prizivni stopnji se je sicer boril zastopnik toženca proti prizivnim razlogom tožnika, toda uklonil se je predlogu o ugoditvi v glavni stvari v tem, da je pripoznal zavezo, dati svinjče; zahteval pa je, naj se tožnik obsodi v plačilo pravnih in prizivnih stroškov, ki jih je vse prav sam zakrivil.

Prizivu se je ugodilo v celoti s stroški vred.

Razlogi.

S predlogom, naj se obsodi na dajatev svinjčeta, je toženec na prizivni razpravi sam priznal, da pri rešitvi vprašanja ne gre upoštevati določb §§ 1419., 1295. obč. drž. zak., marveč določbe §§ 1285., 1412., 1425. obč. drž. zak. Raditega se prizivno sodišče

nitni spustilo ni v razmotrivanje o tem. Ker se tožbeni zahtevek opira na neoporekano javno listino (izročilno pogodbo) in ker je toženec v zamudi, je tožnik upravičen zahtevati nadomestni (§ 56. sod. pr.) ne odškodninski zahtevek 160 K, in je bilo zaslišanje izvedenca popolnoma nepotrebno: tožnik stavi predlog v poljubni visokosti, tožencu pa je prosto, izpolniti v naravi ali pa plačati nadomestek, četudi pretiran. Ker pa sta se obe stranki sklicevali na izrek izvedenca, se mora tudi prizivno sodišče ozreti nanj in, upoštevaje prizivni predlog, določiti nadomestek le v znesku 72 K 80 h, pa z obrestmi vred. Toženec bi bil moral zaprositi za shrambo zaklanega, cent težkega svinjčeta ali pa vsaj primerne nadomestka. Ker je nasprotno še na prvi stopnji predlagal odbitev tožbenega zahtevka, je bilo pravljanje potrebno. Toženec ima trpeti pravdne stroške vse. (§§ 41., 43., 50., 52. civ. pr. r.)

Vrhovno sodišče je s sodbo od 8. oktobra 1913 opr. št. Rv VI 13/13-1 zavrnilo revizijo toženca, ki se je sklicevala na revizijske razloge št. 3 in 4 § 503. civ. pr. r. Toženčev zastopnik je sicer pobijal prizivne razloge tožnika, toda sam je predlagal, naj se prizivu glede dajatve svinjčeta ugodi. Povod za pritožbo je torej le tisti del sodbe, ki alternativno prisoja v denarju izraženo vrednost spornega predmeta in stroške sprednjih stopenj. A v tem pogledu ni zakonito izpeljana revizija, da bi svoj revizijski razlog doveljavila. Obrazložiti bi morala, da ima sodba in v kateri točki ima sodba spisom protisloven dejanski prorek in nepravilno uporabo materialnega prava. Tej zahtevi ni prišla v okom, trdeč neskladno, celo v navzkrižju z ugotovitvami prizivnega sodišča, da je toženec tožniku predmet dajatve pravočasno ponudil, potem, da je tožnik odobril zakol, ko je toženčeva žena svinjče zaklala, in še, da gre za dolg, ki bi bil moral tožnik iti ponj (potražni dolg). Ta izvajanja se ne morejo upoštevati. Deloma so nova, deloma so proti spisu. Zato tudi zaključki ne veljajo. Pravna ocena dejanskega stanu, kakor se je ta za dokazanega štel, očitvidno ni prekršila nobenih nujnih pravnih predpisov.

Dr. F. G.

d) **Revizijski razlog nepravilne pravne presoje stvari je podan le pri nepravilni pravni presoji v materijelno pravnem oziru; v izpodbijanje nepravilne uporabe procesnih zakonov služi revizijski razlog § 503 št. 2 civ. pr. r.**

Varuh mladoletnega nezakonskega otroka Antona C. je dal na zapisnik tožbo proti Antonu Č. radi očetovstva. V isti tožbi po tozadevno sestavljenem uradnem formularju je uveljavljala tudi nezakonska mati Ana C. proti Antonu Č. zahtevek za 40 K, ki ga je bila ona izdala za otroka. Po prvi razpravi je Ana C. umaknila ta svoj zahtevek, odpovedujoč se istemu in varuh Antona C. je predlagal, da se zasliši v zmislu §§ 11/2 in 373 civ. pr. r. nezakonska mati Ana C. kot priča o njegovi zahtevi na ugotovitev očetovstva, ki ga toženec taji. Toženec Anton Č. ni privolil, da umakne Ana C. svoj tožbeni zahtevek. Sodišče je radi tega smatralo Ano C. v zmislu § 37 civ. pr. r. kot stranko in jo le kot tako zaslišalo, vzlic temu, da se je svojemu zahtevku odpovedala. Tudi prizivno sodišče jo je smatralo za stranko, dasi je s tem, da je bil njen zahtevek po 40 K s prvo sodbo pravomočno zavrjen, povsem izstopila iz spora.

Revizija, ki se je v tem oziru opirala na revizijski razlog § 503 št. 4 civ. pr. r., je bila s sodbo vrhovnega sodišča z dne 18. novembra 1913 Rv VI 623/13 zavrjena iz nastopnih razlogov:

»S stališča nepravilne pravne presoje uveljavljeni ugovor, da bi se bilo moralo nezakonsko mater v sporu njenega nezakonskega otroka na priznanje očetovstva zaslišati kot pričo in ne kot stranko, ne spada v okvir tega revizijskega razloga, ki služi le v uveljavljanje napačne uporabe materijalnega prava. Ta ugovor bi mogel biti le predmet revizijskega razloga št. 2 § 503 civ. pr. r., ker zatrjuje kršenje civilnopravnih predpisov, toda le če bi bil ta prestopek proti procesnim zakonom oviral nadroben pretres in temeljito presojo sporne stvari; ker ta predpogoj ni podan, se omenjeni ugovor ne more upoštevati.

Dr. F. L.

B. Kazensko pravo.

a) **O priliki rubežni v navzočnosti izvrševalnega organa zavezancu dani poduk pravnega zastopnika, če tudi je po sebi nevljuden in nespodoben, ne tvori prestopkov po § 312 ali 314 kaz. zak. (Odločba kasacijskega dvora od 11. novembra 1913 opr. št. Kr VI 189/13.)**

Izvrševalni organ je prišel k ženi stavbnega mojstra, da izvrši pri njej rubežen njenih premičnin. Zavezanka je poklicala svojega

moža, ki je trdil, da je njegov pravni zastopnik odvetnik dr. N. terjatev že poplačal, ter šel po odvetnika. Ta je prišel kratko na to in je ugovarjal imenom zavezanke in njenega moža proti opravi rubeža; trdil je, da so vse premičnine v hiši lastnina zavezankinega moža, vsled česar ne pripušča nobenega izvršilnega dejanja. Končno je odvetnik rekel sodnemu slugi, da naj le postopa, a naj pazi, kako bo postopal in kaj bo ukrenil, ker se bo pritožil. Sodni sluga je začel nato rubiti ter je pozval zavezanko, da naj mu izroči damsko uro in ovratno verižico, katere je preje večkrat pri njej videl. Zavezanka je dejala: »Da, da« in je hotela ustreči želji izvrševalnega organa, a je to opustila, ker ji je odvetnik zaklical: »Nič dati, nič povedati, nič pokazati, naj išče.« Sodni sluga je opustil nato rubežen in se odstranil brez uspeha.

Radi navedenih, zavezanki namenjenih klicev, je izreklo okrajno sodišče v Črnomlju (U 311/13), da je odvetnik kriv prestopka po § 314 kaz. zak., in ga je obsodilo v denarno globo 50 K.

Obtoženčevemu ugovoru nasproti, da je ravnal izvršujoč zgol svojo dolžnost in svojo pravico v zmislu § 9 odvetniškega reda, poudarjajo razlogi sodbe, da tukaj ne gre govoriti o poduku zavezanke po pravnem zastopniku, dopustnim pod drugimi okolnostmi. Obtoženi je namreč zaklical zavezanki očitane besede šele, ko je izvrševalni organ že pozval zavezanko, da mu pokaže uro z verižico. S tem pa se je obtoženi vtikal v uradno poslovanje izvrševalnega organa v zmislu § 314 kaz. zak., zakrivil torej kaznivo dejanje, ki ni opravičeno po § 9 odvet. reda.

Vzklicno sodišče je zavrglo toženčev vzklic iz prvosodnih razlogov.

Vrhovni sodni in kasacijski dvor je izrekel v odločbi od 11. novembra 1913 opr. št. Kr VI 189/13 na ničnostno pritožbo generalne prokurature v obrambo zakona, da kršita navedeni sodbi zakon, razveljavil jih je in oprostil obtoženca od obtožbe prestopka po § 314 kaz. zak. v zmislu § 259 št. 3 k. pr. r.

Razlogi.

Krivdorek ni utemeljen v zakonu. Zavezanec ni prisiljen po zakonu, da pokaže in izroči zarubljene predmete, ni treba, da se ozira na zadevno zahtevo izvrševalnega organa, sme jo odkloniti, dasi je bil prej v to pripravljen. V tem zmislu zavezancu dani poduk

ni protizakonit. Odvetnik je upravičen k takemu poduku po § 9 odv. reda in sme to tudi med opravo rubežni vpričo izvrševalnega organa. Obtoženec je torej ravnal v okviru svojih stanovskih pravic in dolžnosti, ko je svoji klijentinji svetoval to, kar je smela storiti po zakonu. Zavezanka je smela zavrniti zahtevo, da pokaže damsko uro z verižico. Kar njej ni zabranjeno, to sme storiti tudi njen pravni zastopnik. Kazensko določilo § 314 ktz. zak. ima v mislih dejalno postopanje. Dejanski stan ni podan zgolj z upornostjo in nepokorščino. Obtoženec je bil kot pravni zastopnik zavezanke poslovanja izvršilnega organa toliko deležen, kolikor mu je to nalagala njegova stanovska dolžnost. Ni torej možno govoriti o vtikanju v opravljanje javnih služb.

Nevljuden in nespodoben način, v katerem je obtoženec podučil, ne more utemeljiti po sebi prestopka po § 312 kaz. zak. Besede so bile namenjene zavezanki. To, da je zavezanka manj olikana in da ni vedela za svoje pravice, prikazivajo obtoženčevo izraževanje v milejši luči, razžaljivo nikakor ni. Obtoženčevo stališče izvrševalnemu organu nasproti se kaže v izjavi, da naj ta le dalje vrši svojo službo. S tem je obtoženi pokazal, da ni imel namena, otežkočiti službeno opravilo.

R—i.

b) Tisti, zoper katerega gre izvršitev oblastvenega ukaza, se sam ne more okriviti prestopka po § 314 kaz. zak.

Roža Č. je bila obtožena radi hudodelstva po § 81 kaz. zak., obsojena pa je bila le radi prestopka po § 314 kaz. zak., storjenega s tem, da se je v namenu, da bi po oblastvenemu povelju ne bila privedena k sodišču, ustavila sodnemu slugi ter ni hotela ž njim iti.

Vrhovno sodišče je na ničnostno pritožbo v obrambo zakona izreklo z odločbo z dne 16. septembra 1913 opr. št. Kr V 832/13-4, da prej navedena sodba krši zakon, ter je Rožo Č. od obtožbe popolnoma oprostilo iz razlogov:

Ugotovljeno dejanje ne vsebuje dejanskega stanu po § 314 kaz. zakona. V tem zakonovem določilu stoječi izraz »vmešavanje« kaže, da subjekt tu mišljenega kazenskega čina ne more biti tisti, zoper kogar gre izvršitev oblastvenega povelja.

Dejanje je v danem slučaju nepokornost zoper ukaz oblastva, taka nepokornost pa se kaznuje sodno le v gotovih slučajih (n. prim. po § zakona o živilih, § 15, zakona glede rabe margarine), v drugih slučajih policijsko (§ 8, zakona o obrt. nadzor. z dne 17. junija 1883, št. 117 drž. zak.).

Dr. M. D.

Izpred upravnega sodišča.

a) Po § 91 občinskega reda kranjskega je pritožba pri županstvu pravočasno vložena, ako je pri obstoju redne dostavne službe mogla biti dostavljena županstvu pred potekom v § 91 občinskega reda določenega roka. (Razsodba upravnega sodišča z dne 22. maja 1912 št. 6336 ex 1912.)

Z odlokom z dne 20. maja 1911 št. 3503 je deželni odbor zavrnil kot prekasno vložen priziv F. R. v S. proti sklepu občinskega odbora v B. z dne 12. februarja 1911, s katerim je bila pot od deželne ceste Pljuska - Litija čez S. in G. do Grajšarskega potoka na podlagi § 28 zakona z dne 28. julija 1889, dež. zak. št. 17 spoznana za javno občinsko pot.

Upravni sodni dvor se je pri svoji odločbi ravnal po sledečih izvajanjih:

Stvarno je po spisih ugotovljeno, da je bil odlok županstva v B. z dne 12. februarja 1911 dostavljen za sprejemanje oblastvenih vročeb pooblaščenemu pritožnikovemu zastopniku dne 16. februarja 1911, da je proti temu odloku vložena pritožba prizivatelja dospela dne 28. februarja 1911 na poštni urad v St. V., da med poštним uradom in občino B. sploh ne obstoji nikakadostavna služba, marveč da vse tjakaj naslovljene poštnе pošiljatve dviguje pri poštнем uradu Št. V. župan te občine samo v sako nedeljo in praznik, s čemer se objasni, da je župan že dne 28. februarja 1911 tamkaj dospelo pritožbo prizivatelja prevzel šele 5. marca 1911. Sodni dvor se je tudi v predstojećem slučaju držal svojega stalnega, med drugim tudi v razsodbi z dne 23. septembra 1904, št. 9941, Nr. 2889 oficijalne zbirke, izraženega pravnega nazora,